

การค้นหาคดีการฆาตกรรม

หมู่บ้าน El Quiche ซึ่งตั้งอยู่บริเวณที่ราบสูงในประเทศ Guatemala มีหลุมฝังศพของบุคคลนิรนามนับพันหลุม ประชาชนผู้เคราะห์ร้ายเหล่านี้ตายเพราะตกเป็นเหยื่อสังหาร โดยระบบเผด็จการทางทหารในประเทศกัวเตมาลา ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา

ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2536 บรรดานักวิทยาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ (forensic science) ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิ Ford, Joyce Mertz Gilmore และมูลนิธิอื่นๆ อีกหลายแห่ง จะเดินทางมายังหมู่บ้าน El Quiche เพื่อขุดศพของบุคคลที่ตายไปแล้ว ขึ้นมาพิสูจน์ดูให้รู้ชัดว่า ศพใครเป็นใคร

บรรดาผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้มีความหวังว่า ผลการพิสูจน์จะทำให้บรรดาญาติๆ ของผู้ที่สูญหายไปรวม 45,000 คน มีความรู้สึก “ดี” ขึ้น และหวังว่าการค้นคว้าหาความจริงในเรื่องนี้จะทำให้โลกรู้ว่า ทหารในกัวเตมาลานั้นทำลายสิทธิมนุษยชน และทารุณพลเรือน ด้วยวิธีการใด ในรูปแบบใด และเพียงใด

คณะสำรวจศพชุดนี้สามารถเดินทางเข้าประเทศกัวเตมาลาได้ เพราะได้รับคำเชิญจากสมาคมผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชนของที่นี่ และจากประธานาธิบดี J. Jerrano Elias และถึงแม้ตัวท่านประธานาธิบดีจะมาจากพรรคเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยก็ตาม แต่ท่านก็ไม่สามารถปกป้องผู้นำสังคมนิยมและผู้นำพหุนิยมที่สำคัญๆ ให้ปลอดภัยจากการฆ่าทำร้ายโดยฝ่ายทหารไม่ ในกรณีของประเทศอื่นๆ เมื่อมีการคืนกลับสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย เหล่าทหารที่เคยครองเมืองจะถูกถอดถอนและโอนย้ายออกไปจากฐานอำนาจจนหมดสิ้น คณะทำงานจึงสามารถทำงานได้เต็มที่

หัวหน้าคณะนักสำรวจสุสานชื่อ C.C.Snow นักมานุษยวิทยาด้านนิติศาสตร์ผู้มีวัย 62 ปี จากเมือง Norman รัฐ Oklahoma คณะทำงานชุดนี้เคยมีประสบการณ์การทำงานที่ได้ผลมากแล้วในประเทศอาร์เจนตินา ชิลี เปรู เคนยา อิสราเอล โบลิเวีย บราซิล เอลซัลวาดอร์ เม็กซิโก และปานามา

แต่ถึงแม้จะมีประสบการณ์มากสักเพียงใดก็ตาม Snow ก็ไม่ค่อยจะมั่นใจนักในการทำงานที่กัวเตมาลา เพราะเหตุว่า ในกรณีของประเทศอื่น จำนวนคนที่สาบสูญมีน้อย แต่ในกรณีกัวเตมาลาในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา

จำนวนผู้คนที่หายไปอย่างไร้ร่องรอยมีถึง 45,000 คน และหากคิดย้อนหลังไป 30 ปี ก็จะมีคนหายไปรวม 100,000 คน

เนื่องจากศพที่ต้องวิเคราะห์มีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น Snow จึงคาดจะฝึกนักวิทยาศาสตร์ชาวกัวเตมาลา 5 คน ให้รู้จักเทคนิคการชันสูตรศพ เพื่อเขาทั้ง 5 จะได้ทำหน้าที่วิเคราะห์ศพต่อไปได้ด้วยตัวเองในอนาคต และเพื่อจะลดภัยมรณะจากการไปขงทหาร Snow มีแผนจะให้หน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาลสหรัฐด้วย

ทันทีที่ได้รับอนุญาตจากบรรดาผู้สูญหายให้ชุดหลุมศพ Snow จะชุดศพขึ้นมาประมาณ 20 ศพ เป็นศพตัวอย่าง ในการศึกษาให้แก่นักศึกษาทั้ง 5 เขาจะดูบาดแผล รอยอุบัติเหตุต่างๆ ตั้งแต่สมัยที่ผู้เสียชีวิตเป็นเด็ก ดูฟัน ฯลฯ แต่ความจริงก็มีอยู่ว่า ผู้คนชาวกัวเตมาลาตามปกติ จะไม่มีประวัติทางการแพทย์ของตนเก็บไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้น Snow จึงใช้เทคนิคใหม่โดยจะเปรียบเทียบ mitochondrial DNA ในเลือดของญาติที่ยังมีชีวิตอยู่กับ mt DNA ในกระดูก หรือผมของคนที่ยาย หากข้อมูลที่ได้ตรงกัน ก็แสดงว่าใครเป็นญาติใคร

การที่จะฝึกคน 5 คน ให้ชันสูตรศพเป็นแต่เพียงอย่างเดียวคงไม่พอ ในเดือนกันยายนที่จะถึงนี้ Snow จะเปิดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้แก่บรรดาผู้พิพากษา สมาชิกของกลุ่มสิทธิมนุษยชนและตัวแทนรัฐบาลในองค์กรต่างๆ เพื่อจะได้ทราบสาเหตุและลักษณะการเสียชีวิตของคนโชคร้ายเหล่านั้น และบุคคลที่ผ่านกระบวนการนี้ในที่สุดจะมีความสามารถในการให้ข้อมูล เวลาตนเองต้องเป็นพยานในศาล เพราะในประเทศกัวเตมาลา แพทย์มีหน้าที่เพียงวิเคราะห์ดูว่า คนตายๆ เพราะสาเหตุอะไรเท่านั้นเอง การที่จะวินิจฉัยว่าตายเพราะถูกฆ่า หรือตายเพราะอุบัติเหตุเป็นหน้าที่ของผู้พิพากษา ซึ่งตามธรรมดาจะไม่มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เลย

สรุปว่า ภายในสิ้นปีนี้ คณะทำงานก็คงพอจะมีข้อมูลของบุคคลสาบสูญบ้าง และความรู้ที่ได้จะนำซึ่งความยุติธรรมสู่คนในสังคมของประเทศอีกทั้งยังสามารถประกาศให้โลกรู้ถึงขอบเขตการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยทหารของประเทศกัวเตมาลาด้วย

เมืองไทยเรา ถ้าอยากจะรู้บ้าง ก็เห็นจะต้องเชิญ Snow มานั่ง แต่ศพอยู่ที่ไหนก็ยังไม่รู้ใครรู้เลยนะคุณ